

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
Delegatura w Częstochowie, ul. Mirowska 8, 42-217 Częstochowa
tel./fax (34) 365 16 38; e-mail: delegaturaczwa@wkz.katowice.pl

Wysłano dnia 04.08.23

nr podpis *[signature]*

C-AR.5140.4.2023.KWK, AS

Częstochowa, 04.08.2023 r.
za potwierdzeniem odbioru

ZAWIADOMIENIE o włączeniu karty ewidencyjnej zabytku

Działając na podstawie § 15 ust. 1, 3- 4, 7 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (tekst jedn. Dz. U. z 2021 roku poz. 56) w zw. z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2022 roku, poz. 840).

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach zawiadamia

iż do wojewódzkiej ewidencji zabytków włączona została karta ewidencyjna zabytku archeologicznego lądowego: Częstochowa st. 131 (AZP 87-48/22) – połowa fortyfikacja ziemna (okop) z okresu II wojny światowej.

Obszar stanowiska obejmuje działki o numerach ewid.: 35, 36, 37, 7/6, 7/7, obr. 360 w gm. Częstochowa, pow. loco.

Pouczam, iż ochronę zabytków archeologicznych regulują przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wyjaśniam, że zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Jednym z rodzajów ewidencji zabytków jest wojewódzka ewidencja zabytków, którą prowadzi wojewódzki konserwator zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa (art. 22 ust. 2 ustawy). Sposób prowadzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia, wojewódzki konserwator zabytków włącza kartę ewidencyjną zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków po sprawdzeniu, czy dane zawarte w karcie ewidencyjnej zabytku są wyczerpujące i zgodne ze stanem faktycznym, a także czy dokumentacja fotograficzna zabytku umożliwia jego identyfikację.

Włączenie karty zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków to czynność materialno-techniczna, która nie jest objęta postępowaniem administracyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2023 roku, poz. 775, ze zm.) ani nie jest decyzją wydawaną w toku postępowania administracyjnego. Czynność włączenia

karty obiektu do wojewódzkiej ewidencji zabytków, w odróżnieniu od wpisania zabytku do rejestru zabytków, **nie ma jurysdykcyjnego charakteru. Organ nie prowadzi w tej sprawie żadnego postępowania, w którym właściciel lub posiadacz zabytku mógłby przedstawiać przeciwnie twierdzenia** (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 29 listopada 2018 r., sygn. II OSK 2225/18). Opracowanie dla obiektu zabytkowego karty ewidencyjnej i dołączenie jej do prowadzonego zbioru, czyli włączenie do wojewódzkiej ewidencji zabytków, ma charakter czynności materialno-technicznej, a nie jest aktem administracyjnym przybierającym postać decyzji, postanowienia bądź zarządzenia. W wyroku z dnia 26 października 2016 r., sygn. akt II OSK 96/15, Naczelny Sąd Administracyjny potwierdził prezentowane w orzecznictwie sądów administracyjnych stanowisko, że organ prowadzący ewidencję zabytków nie jest zobowiązany do przeprowadzenia jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego w przedmiocie włączenia karty danego obiektu do ewidencji i w związku z tym nie wydaje żadnej decyzji administracyjnej. **Wojewódzki konserwator zabytków jako wyspecjalizowany w zakresie ochrony zabytków i opiece nad nimi organ, dysponujący odpowiednią kadrą urzędniczą, jest ustawowo uprawniony w ramach własnego urzędu do dokonania oceny wartości zabytkowego obiektu.**

Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 1 ustawy u o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma będąca dziełem człowieka i stanowiąca świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, której zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Ponadto w myśl z art. 3 pkt 4 cyt. wyżej ustawy **zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.**

Ponadto należy podkreślić, iż **zabytki archeologiczne podlegają ochronie bez względu na stan zachowania.** Stanowią one zasób nieodnawialny i każda fizyczna ingerencja (również badania wykopaliskowe) w nawarstwienia powoduje ich zniszczenie. W myśl międzynarodowych standardów konserwatorskich najważniejszą zasadą ochrony dziedzictwa archeologicznego, zgodną z zasadą zrównoważonego rozwoju, jest zachowanie nieruchomych zabytków archeologicznych *in situ*, czyli w miejscu ich pierwotnego występowania, w stanie możliwie nienaruszonym. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia krajowe, ale również te wyniki z badań prowadzonych zwłaszcza w krajach Europy Zachodniej, w literaturze przedmiotu jednoznacznie wskazuje się, iż **pozostałości militarnej działalności człowieka traktować należy jak stanowiska archeologiczne, z pełnymi tego konsekwencjami** (Mazurek M., Sznajdrowska-Ponderl A., Wrzosek J., *Badania archeologiczne reliktyw fortifikacji polowych z XX wieku na inwestycjach drogowych. Procedury, metodologia i metodyka prac*, Raport 15, NID, Warszawa 2020).

Kilkuletnią praktyką tut. organu jest bieżące uzupełnienie zasobów WEZ o wzmiankowane wyżej zabytki militarne. Po wykonaniu karty białej dla obiektu kubaturowego, dla zachowanej – integralnej fortyfikacji polowej sporządzana jest karta ewidencyjna zabytku archeologicznego lądowego (KEZAL). Zachowane elementy linii obrony 7 Dywizji Piechoty w Częstochowie i w jej okolicach są ważnymi elementami lokalnej historii. Już w pierwszych dniach września 1939 roku 7 Dywizji Piechoty opóźniła natarcie wielokrotnie przeważających sił niemieckiego okupanta w kierunku Warszawy, staczając niezwykle ciężką bitwę w rejonie Częstochowy (patrz Kurus A., *Czołgi na przedmieściach. 7 Dywizja Piechoty w obronie Częstochowy, 1-3 września 1939*, Wydawnictwo Napoleon V, 2015). Od 2019 roku tut. organ włączył do wojewódzkiej ewidencji zabytków m.in. schrony oraz towarzyszące im zachowane konstrukcje ziemne w rejonach częstochowskich ulic: Łódzkiej, Łosiowej, Małopolskiej, Radomskiej, Ikara, Wodzisławskiej czy Zakopiańskiej. **W dniu 27 września 2022 roku wykonano**

kartę białą zabytku architektury, tj. schronu bojowego przy ul. Skrzetuskiego w Częstochowie. Ww. karta posiada adnotację o ochronie konserwatorskiej schronu bojowego 7 Dywizji Piechoty wraz z linią okopów na dz. nr ewid. 35, 36, 37, 38. Wyjaśnić należy, iż intencją tut. organu było objęcie ochroną konserwatorską całego założenia fortyfikacyjnego. **Zachowana, czytelna linia okopów, integralnie związana z obiektem kubaturowym jest zlokalizowana w obrębie działek nr 35, 36, 37, obr. 360, a w niewielkim fragmencie także na działce nr 7/6 obr. 360 w Częstochowie**

W ocenie Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach karta ewidencyjna stanowiska archeologicznego AZP 87-48/22 (Częstochowa st. 131), wykonana w dniu 08 maja 2023 roku oraz zaktualizowana w dniu 19 czerwca 2023 roku, posiada dane wyczerpujące i zgodne ze stanem faktycznym, a załącznik mapowy określający lokalizację i zasięg stanowiska umożliwia jego identyfikację. Z uwagi na stwierdzone zniszczenie części stanowiska tut. organ w dniu 19 czerwca 2023 roku do akt sprawy C-AR.5140.4.2023 dołączył zaktualizowany projekt karty KEZAL stanowiska AZP 87-48/22. Wyjaśnić należy, iż zgodnie z przywołaną wyżej definicją zabytku archeologicznego, podlegającego ochronie bez względu na stan zachowania, włączenie karty KEZAL stanowiska AZP 87-48/22, Częstochowa st. 131 do WEZ pozostaje w dalszym ciągu zasadne. W myśl obowiązujących standardów konserwatorskich kartę ewidencyjną nieruchomego zabytku archeologicznego położonego na lądzie zakłada się dla każdego znanego i zlokalizowanego nieruchomego zabytku archeologicznego w Polsce – istniejącego, jak też zniszczonego, w tym całkowicie przebadanego (patrz załącznik do wytycznych Generalnego Konserwatora Zabytków z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. DOZ-KiNK.070.14.2018.WJ - *Standardy prowadzenia badań archeologicznych Cz. 1 Badania nieinwazyjne lądowe*, w: Kurier Konserwatorski nr 17, NID, Warszawa 2020).

z up. ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW w Katowicach

mgr inż. arch. Aleksandra Janikowska-Perczak
Kierownik Delegatury w Częstochowie

Załącznik:

1. Kserokopia karty KEZAL Częstochowa st. 131; AZP 87-48/22

Otrzymują (+ załącznik):

1. Właściciele nieruchomości zgodnie z rozdzielnikiem

Do wiadomości:

1. Biuletyn Informacji Publicznej WUOZ w Katowicach
2. aa/ KWK, AS

KWK/AS, dn. .08.2023 r.

